

Bild: Anders Ekstrand

med leder i Danmark och Norge.

Den svenska delen av nätverket krytser samman olika vandringsleder i Skåne, Halland och Bohuslän

strövområdet Arriesjön.

Nortrail är ett projekt med sex östersjöländer inblandade. Projektet syftar till att skapa ett nätverk av leder längs Nordsjön. En del av leden löper genom

Nortrail

På 1700-talet berättade prästen i byn att Risebjärnsfrun en gång blivit så arg när hon hörde Bastorps kyrkklockor ringa att hon tog ett enormt stenblock från sin backe och slungade iväg det mot kyrkan. Stenblocket skall dock inte ha träffat kyrkan utan landat i en mosse nära byn.

Risebjärnsfrun

Enligt traditionen bodde Risebjärnsfrun, ett troll med väldiga krafter, med sina två döttrar uppe på den markanta moränbacken i området. Enligt sägnen ska de om somrarna ha gått till gille med Arries byamän. De kom väl överens med folket i byn, men sedan de en gång fått öl spilt på sina kläder "blef hon alldeles borte och i vrede afträdd". Berättelsen fortsätter med att Risebjärnsfrun svor på att ingen öl skulle drickas i Arrie by utan att det blev slagsmål.

Utvecklingsprogram Sedan några år tillbaka pågår ett arbete med att ta fram utvecklingsprogram för de skogs- och friluftsområden som Region Skåne förvaltar på uppdrag av olika stiftelser. På dessa områden finns en omväxlande och värdefull natur, men också vandringsleder, promenadstigar, grill- och lägerplatser, fågel- och fiskesjöar som möjliggör ett aktivt friluftsliv. Syftet med utvecklingsprogrammen är att kartlägga behov och undersöka möjligheter för framtida utveckling. I arbetet granskas läroströvområdena ur flera olika perspektiv för att ge en så heltäckande bild som möjligt. En mängd värden vägs in i arbetet såsom biologisk mångfald, friluftsliv och rekreation, turism, brukarintresse från föreningar samt historiska och kulturella värden. Utvecklingsprogrammen tas fram i nära dialog med brukare och intressenter som skolor, föreningar och närboende.

Utvecklingsprogram

Tillgänglighet Utvecklingen av strövområdet Arriesjön innebär satsningar på ökad tillgänglighet för personer med funktionshinder. Ambitionen är att alla ska kunna komma i åtnjutande av de upplevelsevärden Arrie dammar kan erbjuda. Dessa värden är främst utsikten över sjön med omgivande landskap, en artrik flora och fauna, kulturhistoria och aktiviteter som fiske och fågelskådning.

Sommaren 2006 färdigställs en fågelplattform som blir tillgänglig för alla, vid Arriesjöns sydvästra strand.

Strövområdet Arriesjön ligger i ett böljande landskap, dominerat av åkermark, strax norr om väg 101, landsvägen mellan Malmö, Anderslöv och Ystad. Landsväg 101 passerar över söderslätts bördiga leråkrar, och det är den landsväg som omgäva leråkrar, och det är den landsväg som nämns i den berömda Edward Perssonfilmen "Söder om landsvägen". På de bördiga områdena runt Arrie kan man skörda över tio ton vete per hektar och år. Den bördiga jorden och dess goda avkastning har lett till det lokala talesättet att landsvägen delar Sverige i två odlingsmässigt likvärdiga delar.

Tillgänglighet

Sommaren 2006 färdigställs en fågelplattform som blir tillgänglig för alla, vid Arriesjöns sydvästra strand.

Bild: Erika Olsson

Bild: Eva Tronarp

Landskapet

Det speciella landskap Arrie ligger i har kommit till genom att stora isblock blivit liggande i ett isälvsdelta vid dåtidens havsstrand. De isblock som snörts av från inlandsisen har legat kvar och toät, medan isälvens smältvatten har fört med sig stora mängder material som avsatts mellan isarna.

Ett småkulligt landskap har vuxit fram, med sänkor där isblocken en gång legat och höjder där smältvattnet avsatt sitt material. Beroende på vilken kraft det fanns i smältvattnet avsattes de olika materialen efter vikt, de tyngsta först och de lättare längre bort från isälvsmynningen.

Man kan fortfarande se spår av Skabersjö Grusindustrier ABs verksamhet här. Förutom de spår som grushytningen givit finns en av industribyggnaderna. På denna, såväl som på en del av omgivningens husfasader, kan man se det tegel som en gång tillverkades här. De kalkhaltiga, pressade, sandstenarna grånar med tiden, vilket syns tydligt på industribyggnaden. Med åren utvidgades täkten till att omfatta andra material och såväl vägyrket som PNB Entreprenad AB bröt naturgrus i området.

Bild: Mikael Bengtsson

Industribyggnaden på området uppfördes i början av 1900-talet.

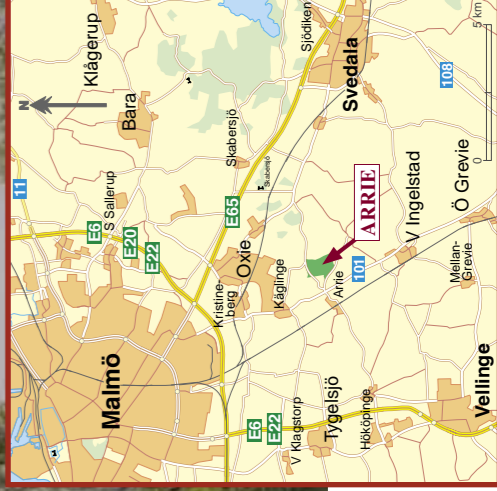
I den tidiga industrialiseringens tidevarv, var behovet av byggmaterial i växande städer och tätorter stort. I Arrie fanns möjligheten att utöka verksamheten från grustäkt till tillverkningsindustri och år 1906 anlades Kalksandstrenfabriken, tillhörande Skabersjö Industrier AB. Verksamheten var så omfattande att det gick en järnväg till området.

Efter att tillverkningen av kalksandsten upphörde användes i många år Arrie grustag till brytning av naturgrus fram till 1998.

Strövområdet Arriesjön

Strövområdet Arriesjön

Arriesjön ligger i ett böljande landskap, dominerat av åkermark, strax norr om väg 101, landsvägen mellan Malmö, Anderslöv och Ystad. Landsväg 101 passerar över söderslätts bördiga leråkrar, och det är den landsväg som omgäva leråkrar, och det är den landsväg som nämns i den berömda Edward Perssonfilmen "Söder om landsvägen". På de bördiga områdena runt Arrie kan man skörda över tio ton vete per hektar och år. Den bördiga jorden och dess goda avkastning har lett till det lokala talesättet att landsvägen delar Sverige i två odlingsmässigt likvärdiga delar.

Stiftelsen för framtidsområden i Skåne

Produktion: Skogsallskapet. Text: Mikael Bengtsson. Form och layout: B Granelli. Tryckt med miljövänlig tryckteknik på miljövänligt papper av AM-tryck i Håssleholm år 2006

Växtlighet

Arriesjön ligger som en oas i det storskaliga odlingslandskapet. Området skiljer sig från det omgivande landskapet, dels genom den öppna vattenspegeln, dels genom den täkt som bedrivits här. Grustäkten har lett till att stora delar av området har varit kala och saknat växtlighet. Den växtlighet som finns idag är ruderataktig. Detta innebär att sedan täkten övergavs har växter och träd vandrat in naturligt, utan mänsklig hjälp. De trädslag som dominerar i Arrie är sälg, björk och hagtorn. Att människan har låtit kalkhalten i ytan öka genom täktverksamheten, har lett till att en del krävande arter såsom väddklint, blåeld, cikoria och blåhallon dominerar i området. Vid en snabb blick kan man nästan tro att man befinner sig på Gotland.

Arrie är ett av de få ställen i Skåne där man kan plocka blåhallon och tillverka sin egen psalmbärsyrt

till pannkakorna. På några ställen kan man till och med hitta det sällsynta och fridlysta hedblomstret, en art som trivs på torr, kalkhaltig, sandmark. Linné liknade hedblomstret vid "gyllene kattfötter" när han 1741 beskrev dess utseende.

Bild: Anders Ekstrand

Tussilagon är vårens första budbärare

Fiskar och kräddjur

Vatten är alltid en källa till liv. Liksom i många andra avslutade täkter finns det i Arrie flera sällsynta kräddjur. Ätliga groda och större vattensalamander är vanliga medan lökgroda, strandpadda och lövgroda är mycket sällsynta. I dammarna finns numera gott om fisk, framför allt gädda, abborre och mört. Det finns möjlighet att fiska i dammarna, men det krävs fiskekort.

Bild: Anders Ekstrand

Den ätliga grodan är vanlig i Arriesjön. Som alla grod- och kräddjur är den fridlyst i Sverige

Insektsliv

Örtrikedomen kring Arriesjön är till glädje inte enbart för betraktarens öga, utan även för många insekter som drar nytta av växterna på olika sätt. Fjärilsfaunan omfattar arter som den tämligen sällsynta färgkullekorgmalen men ett stort antal arter trivs i området, som till exempel pärlemorfjärilar. Sjön lockar många insektsarter som är beroende av vattnet som levnadsmiljö. En del av dessa insekter, som troll- och flicksländor, kan man se längs med dammkanten.

Bilder: Anders Ekstrand

Blåhallon kräver mycket hög kalkhalt i marken och är därför vanlig endast på Gotland och i Skåne

Pärlemorfjärilarna hör till våra vackraste fjärilar. Det finns flera arter och någon av dem kan ses flyga under hela sommaren

Fritid och avkoppling

Strövområdet Arriesjön erbjuder möjlighet att njuta av naturen på många sätt. Man kan bada, grilla, strosa längs med natursköna stigar eller helt enkelt njuta av utsikten. Här finns möjlighet att koppla av i en rogivande miljö eller avnjuta sin picknickkorg omgiven av ett naturskönt landskap.

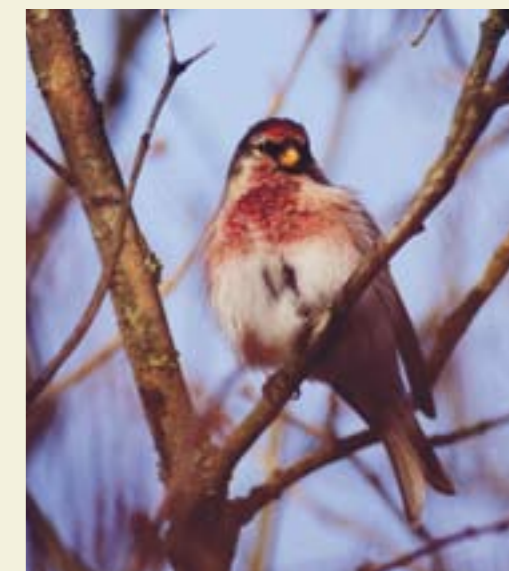

Bild: Anders Ekstrand

Gråsiskor håller till vid Arriesjön i små flockar under höst och vinter

Fågellivet

Sjön och de små öarna lockar många fåglar. Bland de häckande arterna märks grågås, vitkindad gås och ett stort antal andarter. På småöarna häckar kolonier av fisktärnor och skratmåsar. Skäggdoppingar och sothönor väljer gärna att häcka i måsarnas skydd. För att inte störa fåglarna får man inte stiga iland på öarna.

För flyttfåglar utgör den stora vattenspegeln omgiven av tät, skyddande snår en lockande rastplats och på hösten rastar många fåglar i Arrie. Bland dem kan man hitta olika sångare som äter insekter i snåren och trastar och finkar som äter av hagtornens bär. De rovfåglar och ugglor som jagar ute i slättlandskapet efter sork och möss tar gärna nattkvist i Arries dungar. En oktoberdag är det möjligt, om man har tur, att se upp mot femton arter rovfåglar i området.

